

Gályák, Dauk, Karavellák, Chebekek és társaik.

Contributed by Flamenco
2007. June 19. Tuesday 21:03
Last Updated 2007. July 07. Saturday 17:32

There are no translations available

Igazán meglepő dolog, hogy az Arab Ghanja c. cikkem, ill. annak néhány mondata ekkora vitát kavart. A vélemények és rászorok helyes, más rászorok nem. Miután valahányszor-nem leg egyikünk sem doktorált hajótervező, így csak az általános elvárhatóság szakirodalomra tudunk támaszkodni. De sajnos ezek egy rászorok májra máj elavult, s nagyon sokszor az ártóbb kori kutatók meglepő dolgokat hoznak napfényre. Ezért én sem fogok most senkivel sem vitatkozni, hanem egyszerűen a tudósokra hozom az én kényveimben található - társnyire nagyobb szakértők véleményeit ill. állásfoglalásait, mint mi vagyunk, s vonja le mindenki ezekben a véleményeket.

{mos_fb_discuss:13}

Egyébként az a mondatom, ahol a Chebeket a Dautol származtatom, valóban csak félig igaz, azt kellett volna írnom, hogy a Gályák és a Dautol. Hogy egy hajómodellezésnek milyen mélyen kell az elméletben bonyolódnia, az félágg magától a modellezés ill. a teljesre, valamint az építési-tendési modellre! Világos, hogy egy Victory-nál - ahol az "életpályájny" a rendelkezésükre áll, (habár az a szász, hogy eredeti tkp. máj eleve katasztrófa, mert a májodik Victory csaknem 3 éveszázados pályafutása alatt társzár is építési-tve ill. "átkötve" lett), vagy egy Vasárnál, ahol az "eredeti pályájny" hál a nemzetközi és svéd kutatóknak, akik 1960-ban kiemelték és restaurálták, nyilván kevesebbet kell kutatnunk, mint egy Sta. Mariánál, egy Great Harry-nál vagy egy Golden Hind-nél, ill. egy Revenge-nél. Kedves Hajomester! Egyáltalán nem szórta dtem meg! Habár a magánéletben néha meg szoktam szórni, de szakmai (legyen az a hajómodellezés, vagy a géptan) körökben sohasem! Az idézeteket nem azért közzéteszem, hogy elvárhatóság benneteket a német nyelvtudással, ami gondolom végül is 20 év itt ártó és német származásomból eredően nyilvánvaló, habár a német hajózási kifejezések nagy részét máj itt szedtem. De a szintén: ki a fene tudja magyarul is - a hajóbolondokon kívül - hogy mit jelent a tarcsa vagy a csarnak? Hanem inkább az, hogy a német nyelvű társzár-keveszár-életpályák ellenállásai a fordításaimat, valamint a német nyelvű elvárhatóságok a német nyelv grammatikai és szerkezeti kényveimhez. Akit pedig ez nem érdekel, az olvassa csak a magyar szöveget, bár zva abban, hogy járt fordítottam. Amit pedig, bár zva én állítom - "a legjobb tudásom s lelkiismeretem" szerint tettem. (Ezért elnézést kérek a kényvetelenségeimért, mint pl. hogy egyszer nagy és kis betűvel írom a főneveket, az esetleges magyartalan szerkezeimért, valamint azért, hogy az egyes hajópusok neveit egyszer németesen, májkor francián ill. magyarosan írom. De azért bár zom benne, hogy a szövegeim legalább 90%-ban érthetőek.) A szerzők a csillaggal a cikk hátuljában található kényvekre utalnak.

Gályák (Galeere) (1*)

Nem tárgyaljuk itt az ókori - görög és római - gályákat, csak az ójkoriakat. Annyit azért megemlítek, hogy az ókori gályák "társzár" - társzármeletes megjelölés talán jobb lenne - evezés elrendezésén, ahol minden evezőt csak egy ember hajtott, s akik meglehetősen furcsa elrendezésben álltak egymás felett ill. mellett, az ójkoriak nem vették át. Ugyan akadt néhány kivétel, amik majd csak hogy kényvelemek voltak, - mint pl. a velencei Trireme 1539-ből - de ezek nem voltak hosszú életpályák. Ez az elrendezés meglehetősen kényelmetlen lehetett. Az ókori gályák az evezésről egy sorban voltak, de a fejlődés során egyre társzár ember hajtott egy evezőt. Ennek az extrém változata található pl. X. Lajos királyi gályájánál, - La Reale 1680 - ahol egy majd 20 m hosszú evezőt 7 ember kezelt.

A hajótest (Der Rumpf)

Im Unterschied zu fast allen anderen Schiffstypen bildete der Rumpf einer Galeere eine in sich geschlossene schiffbautechnische Einheit, die ausschließlich als Schwimmkörperper diente.

Egy gályák teste - ellentétben más hajópusokhoz - egy nagyjában zárt hidrotechnikai egységet képezett, ami kizárólag vízszintes testként szolgált.

Der quadratische Kasten mit dem Riemenwerk, die Back mit den Kanonen und die Heckaufbauten waren diesem Schiffskörper nicht eingefügt, sondern aufgesetzt, und das geschlossene Deck des Rumpfes teilte deutlich sichtbar das Schiff horizontal in zwei Hälften.

A nógyszárgletes doboz az evezőmivel, az előbújstya az Áigyukkal és a taffelpitmények nem voltak a hajtest szervesen részeivé, hanem csak " ráépítve ", és a test zárt fedélzete jelentésen, láthatóan a hajtest végső részén a részre osztotta.

Neben dem älteren Typ der Schebecke (!), die als nächste Verwandte der Galeere ein ähnliches Konstruktionsprinzip aufwies, finden wir die gleiche Bauweise bei den Petschili, - Hangtschou - und Futschou - Dschunken in China wieder.

A Chebec regebbi-pusa mellett, - ami mint a gályákézi rokona egy hasonló szerkesztési elvet mutat, - hasonlóan a részén a társunk a kéni Pteschili .... dzsunkákézi.

Es sei erwähnt, daß bei den Petschili - Dschunken der Heckaufbau ebenso wie bei den Galeeren weit nach hinten über den Achtersteven hinausragte. Diese Ähnlichkeit ist frappierend.

Legyen megemlítve, hogy a Petschili dzsunkákézi a taffelpitmény ugyanógy mint a gályákézi a fartéke felett messze hátrafelé kinyúlt. Ez a hasonlóság jelentés.

Ein Einfluß chinesischer Dschunken auf den Schiffbau im Mittelmeer scheint auf den ersten Blick absurd.

Első pillantásra abszurdnak tűnik a kéni dzsunkák befolyása a földközi tengeri hajtestre.

Aber ich gebe zu bedenken: Marco Polo war Venetianer und ein Mann, der vom Schiffbau eine Menge verstand - von ihm stammen sehr genaue Beschreibungen chinesischer Dschunken.

De gondolják meg : Marco Polo velencei, s ezzel egy férfi volt aki nagyon értett a hajtestre - kéni dzsunkák nagyon pontos leírása számára.

Im 14. Jahrhundert, kurz nach der Rückkehr Marco Polos aus China, wandelt sich die Galeere von jener noch der Antike verbundenem Form des frühen Mittelalters zu dem Typ mit völlig abgeschlossenem Rumpf und weit ausledenden Heckaufbau, den wir aus dem 16. , 17. und 18. Jahrhundert kennen und der so verblüffende Ähnlichkeiten besonders mit der Petschili - Dschunke hat.

A 14. században, ráviddel Marco Polo Kínába való visszatérése után megváltozott a korai korszak a mag az antikhoz képest a gályák formája, ahhoz a tápushoz a teljesen zárt test és messzire kinyúló taffelpitménnyel, a 16. , 17. és 18. században ismerünk s ami olyan meglepés hasonlóan a kézi a Petschili dzsunkákézi mutat.

Ist es nur ein Zufall ?

Csak véletlen ?

Der Rumpf der Galeeren war spindelförmig, lang und schmal, mit geringem Tiefgang.

A galilya teste orsóformájú, hosszú ócs keskeny, csekély merőléssel.

(Megj. tétel: Egy galilya gerinchossza sokszor a testszélesség 8-9-szeresét is elérhette, ahol a kizárólag 1/3 - 1/2 részen lévő bordák teljesen egyformák voltak.)

Er war ideal für die Fortbewegung durch Riemen, aber keineswegs ideal für die Fortbewegung durch Segel.

Ez (a test) ideális volt az evezéssel való (előre) mozgatásra, de semmiesetre sem vitorlázásra.

Die Galeeren waren - trotz ihrer imposanten Lateinsegel - ausgesprochene Ruderschiffe, denn der flache, lange, schmale Rumpf, ausschließlich für den Riemenantrieb konstruiert, machte sie zu äußerst schlechten Seglern.

A galilyák - az impozáns latin vitorlájuk ellenére - kimondottan evezéses hajók voltak, mert a lapos, hosszú, keskeny test, kizárólag evezéses hajók számára szerkesztve, rendkívül rossz vitorlázást tették lehetővé.

De nem akarom itt az egészet kinyitni lefordítani. !

Dau (Dau, Dhau) (3*)

Ez a téma annyira bonyolult és sokrétű, hogy éppen csak c-műszakban tudok róla, ha nem akarom az egészet kinyitni lefordítani.

A téma (Das Thema)

Arabien - Araber - Arabisch

Arabia - arabok - arab

Fast willkürlich verbinden wir mit diesen Worten die Vorstellung von Sand, wüster, glühender Sonne und burnusverhüllten Gestalten auf schwankenden Kamelrücken.

Szinte akaratlanul összekapcsoljuk ezekkel a szavakkal a homok, sivatag, forró Nap és burnusba burkolt, himbálózó tevehíjton ("lovaglás") alakok elképzelésével.

Meer und Schiffe assoziiert mit diesen Begriffen wohl kaum jemand.

Tenger és hajókat szinte senki sem asszociálja ezeket a fogalmakat.

Und doch sind mehr als 2000 Jahren die Araber und ihre Nachbarvölker im östlichen und südlichen Mittelmeer, im Roten Meer, im Persischen Golf, an der Ostküste Afrikas und im Indischen Ozean hervorragende Seeleute und Schiffsbaumeister.

Amélie - tétel mint 2000 éve (vannak) az arabok és a velük szomszédos népek a keleti és déli földközi tengeren, a perzsa földeken, Afrika keleti partjainál és az indiai óceánon kiemelkedő tengerészek és hajós mesterek.

(Ennyit bevezetél.)

{mospagebreak title=A legújabb dauk}

A legújabb dauk (Die Ältesten Daus) (3*)

Wie ich schon eingangs erwähnte, ist das Wort "Dau" aber nur eine Sammelbezeichnung für Schiffe eines Gebietes, das sich von der südlichen Mittelmeerküste bis Sansibar und Madagaskar im Süden und der indischen Malabar- und Koromandelküste im Osten erstreckt, und die Schiffe dieses Raumes waren und sind alles andere als einheitlich, auch wenn sich eine grundlegende Charakteristika fast überall nachweisen lassen.

Mint ahogy már a bevezetésben említettem, a szó "Dau" csak egy gyűjtőfogalma a hajóknak amik a földközi tenger déli keleti partjaitól Sansibárig és Madagaskárig délen és az indiai Malabar - és Koromandel partokig keleten találhatók és e területen hajózik minden mással mint egységesek vannak és voltak, akkor is ha egy alapvető karakterisztika (és hasonlóság) szinte mindenhol bizonyítható.

Die Doni

Von den Küsten Indiens stammt jenes Schiff, das man wohl als den Ältesten gesicherten Vertreter der Daufamilie bezeichnen muß : die Doni

India partjairól származik a hajó, amit a dau családjában egyik legújabb képviselőjeként kell bizonyítani : doni.

Die Mtepe

Handelt es sich bei der Doni um eine Frühform oder besser Vorstufe der Dau, so muß die Mtepe, die bis ins letzte Jahrhundert an der Lamukküste segelte, als die wohl Älteste Dau angesprochen werden.

Ha a donit mint a dau egyik korai formájának, jobban mondva egy " előfokozatnak " tekintjük, akkor muszáj a Mtepe - ben - ami az utolsó századig még a Lamuparton vitorlázott - mint a legújabb dauk tartanunk.

Die Manchó

Der jüngste unter diesen Urtypen der Dau war die Manchó, die bereits über alle typischen Bauelemente einer Dau verfügte, die sie zu einem ausgezeichneten Segler machten.

A legfiatalabb ezek közül a dau új típusai közül volt a Manchó, amelyik már rendelkezett minden tipikus dau típusú elemmel, amik ezt egy kivétel vitorlázás tette.

A nyugatárjai dau (Die westarabische Dau)

Wenn wir Dau sagen, so haben wir gewöhnlich die Vorstellung eines Schiffstyps, der sich in etwa mit den Fahrzeugen des westarabischen Raumes deckt, also mit Schiffen wie der Sambuk, der Bagalla, der Bum und der Ghanja, die einst auch im Mittelmeer segelten.

Ha daut mondunk, akkor tőbbnyire egy hajás-pusra gondolunk, amik a nyugat arabiai terület jerméinek felelnek meg, tehát a Sambuk, Bagalla, Bum és a Ghanja -nak.

Die Nurih

Die älteste westarabische Dau und zugleich Prototyp aller Schiffe dieses Gebietes ist die Nurih.

A legregebb nyugat arabiai dau és ennek a terület hajóinak a prototipusa a Nurih.

Die auf Tafel 7 gezeigte Modell ist eine Nurih von 1830.

A hetes blén mutatott modell egy Nurih 1830 -bén.

Der Typ selbst freilich erheblich älter, er stammt etwa aus dem 12. oder 13. Jahrhundert.

Maga a pus azonban jelentősen regebb, kb. a 12. - 13. századból származik.

Die Nurih war hochseetüchtig.

A Nurih alkalmas volt nyílt tengeri hajózárra.

Sie wurde als Frachtschiff benutzt, aber auch von Sklavenhändler und Piraten gern verwendet.

A nurit használták teherhajónak, de a rabszolga kereskedés és a kalózkodás is számára veszen használták.

Die Mahaila

Im Rumpf nahezu identisch, nur kleiner als die Nurih ist die Mahaila, ein kleinerer Küstenfahrer mit guten Segeleigenschaften, der jedoch nicht hochseetüchtig war.

A testben majdnem hasonlít a Nuri-hoz, egy kisebb parti vitorlás, járó vitorlázó tulajdonságokkal, de nyílt tengerre nem alkalmas.

Die Khalissa

Der Mahaila nah verwandt ist die Khalissa, ebenfalls ein Küstenfahrer mit nur einem Mast und Segel.

A Mahaila kizeli rokona a Khalissa, szintén egy parti vitorlás, csak egy árboccal és vitorlával.

In entsprechend kleinen Varianten wurde als Beiboot von größeren Daus, insbesondere Sambuks und Ghanjas mitgeführt.

Megfelelően kisebb variációkban használtak csónaknak a nagyobb dauk, például a Sambuk és a Ghanja. (Meg

tálem : De nem a fedélzetén , mert nem fűrt volna el, hanem vontatva.)

Die Sambuk

Die Sambuk (Tafel 10) ist in den Linien des Rumpfes mit der Khalissa nahezu identisch, jedoch erheblich größer.

A Sambuk (10.-es tábla) a test vonalaival a Khalissáival majdhogynem azonos, de jelentősen nagyobb.

Zusammen mit der Bagalla und der Bum ist die Sambuk der wohl bekannteste Dautyp, der auch auf den europäischen Schiffbau Einfluss ausgeübt hat - doch davon in einem späteren Kapitel.

A Bagalláival és a Bummal a Sambuk az egyik ismertebb Dautipus, ami az európai hajóképítésre jelentős befolyást gyakorolt - de erről egy későbbi fejezetben.

Al Bahran - arab Sambuk - Corel ápitődoboz

Á

Die Bagalla

Zu den bekanntesten Dautypen zählt auch die Bagalla.

A legismertebb Dautipusok közé tartozik a Bagalla is.

Björn Landström nennt sie " das formschönste dieser Schiffe".

B. Landström " a legszebb formájú ezek közül a hajók (dauk) közül " említi.

Auf jeden fall ist sie ... das größte und vor allem eines der jüngsten Mitglieder der Daufamilie.

Mindenesetre ... a dau család legnagyobb és mindenképpen legfiatalabb tagja.

Die Bum

Der Sambuk und Bagalla ebenfalls nahe verwandt ist die Bum, die wie diese zu den hochseetüchtigen Dautypen gehört.

Őppen őgy kőzeli rokona a Sambuknak ős a Bagallának a Bum, ami szintőn a nyőlt tengeri hajásra alkalmas típusú tartozik.

A keletarabiai Dau (Die ostarabische Dau)

Mivel ezek nem tartoznak szorosán a tőmőnkhoz, ezért csak felsorolom őket.

Die Balam

Die Beden

Die Zaruk

Die arabische Battela

Die indische Battela

Die Pattamar

Die Maschwa

Die Nil - Dau

Lásd mint fent.

Die Nilboote

Die Gyassa

Die Dehabiya

Befolyások keletől (Einflüsse aus dem Osten)

Most kezdőnk lassan a vitatőnkhoz közelteni !

Es versteht sich von selbst, dass ein Schiffstyp, der sich aus Elementen verschiedener Kulturen zusammensetzt, auch seinerseits wiederum auf diese zurückwirkt und selbst auch immer wieder neue Anregungen und Impulse von ihnen empfängt.

Mőgőti őrtedődik, hogy egy hajás-pus, ami kövőnbőz ő kultőreik elemeiből őll őssze, ezekre visszahat, s a

továbbiakban azokra ezektől az impulzusokat az a szerszámkészlet kap.

Was die arabische Dau anbelangt, so hat sie sich im großen und ganzen seit dem Augenblick, als sie ihre endgültige Form gefunden hatte, auch erst resistent gegen weitere Einflüsse gezeigt.

Ami az arab Daut illeti, a legfontosabbak a pillanattól kezdve, amikor a végleges formáját megtalalta, nagyon ellenállónak mutatta magát, ami a további (későbbi) befolyásokat illeti.

Westeuropa hatte im Schiffsbau zu der Zeit, als die Dau ihre endgültige Form entwickelte, ohnehin nicht allzuviel zu bieten, und auch die späteren Einflüsse blieben - trotz der in den letzten Jahrhunderten überragenden (und vielleicht manchmal auch überschätzten)

Technologie - gering.

Abban az időben amikor a Dau a végleges formáját kifejlesztették, a nyugat európai hajóépítés amolyan sem tud sokat nyújtani, az a későbbi befolyások (a Daukra) - az utolsó európai ávszázadok kiemelkedés (az talán noha a technológiája csakoly volt.

Im Gegensatz dazu hat der arabische Schiffsbau ganz entscheidende Einflüsse auf die Entwicklung des westeuropäischen Schiffsbau genommen.

Ezzel ellentétben az arab hajóépítés egészen döntő befolyást gyakorolt a nyugat európai hajóépítésre.

Die Schebecke

Zu den wichtigsten Geschenken, die der ostmediterrane Raum der abendlichen Seefahrt gemacht hat, zweifellos das Lugger - und Lateinersegel.

A legfontosabb ajándékok a kelet mediterrán terület a napnyugati tengerészeti ajándékozott, az a Lugger - az Latin vitorla tartozik.

Der Dau nah verwandt und aus ihren Konstruktionprinzipien hervorgegangen ist auch ein Schiffstyp, der sich seit dem 17. Jahrhundert durch seine hervorragenden Eigenschaften

bei den europäischen Anliegerstaaten des Mittelmeeres großer Beliebtheit erfreute, die Schebecke. (!)

A Dau a Dauk (Dauk) szerkesztés alapelvénél szarmazott egy hajópus (is), ami

a 17. század óta ami a kiemelkedés tulajdonságai miatt, a felfedező tenger melletti áramoknál nagy kényelmetlenségnek átvendett - a Chebec.

Was die scharfen, "schnellen" Linien betrifft, so stand bei der Schebecke nicht nur die Galeere Pate, sondern es ist mit einiger Sicherheit anzunehmen, dass sie eine höchst gezielte Weiterentwicklung der Ghanja war.

Ami az az, "gyors" vonalakat illeti, nem csak a gályá volt a Chebec kereszt apja, hanem meglehetősen bizonyággal állítható, hogy a Chebec a Ghanjának egy nagyon szerencsés továbbfejlesztése volt.

Daférfel is beszélnek a három Mast, ha ezek is a nyugati Vorbild nicht Karavell - bzw. Ghanjasystem

aus Groÿ-, Besan- und Bonaventuramast, sondern aus Fock-, Groÿ- und Besanmast bestanden und als Segel nicht die Trapezförmigen Dausegel, sondern die dreieckigen Lateinersegel gefahren wurden.

Szintén amellett szöveg a hajórom ábrából, akkor is, ha nem a karavella ill. ghanja szöveg szerint Fő-, Besan - és Bonaventura ábrából álltak, hanem EIA-, FA- és Besan ábrából, valamint a vitorlaként nem a trapézformájú Dauvitorlát, hanem hajóromszög latin vitorlát hordoztak.

{mospagebreak title=Die Karavelle}

Die Karavelle

Auch auf einen anderen, für den europäischen Schiffsbau außerordentlich wichtigen Schiffstyp übertrug die arabische Dau ihre Wirkung aus: die Karavelle.

Szintén egy másik, az európai hajóképésben rendkívül fontos hajótípusra gyakorolt az arab Dau nagy befolyás a Karavellára.

Vergleicht man die Linienführung oder etwa das Heck der Karavelle mit dem der Sambuk (Abb. 26 und 27), so ist die Verwandtschaft unbestreitbar.

Ha össze hasonlítjuk a Karavella vonalvezetését vagy a tatját a Sambukéval (Kép 26 és 27), a rokonság vitathat.

(Az erre vonatkozó jó oldal oldalán a kedvem se idém nincs lefordítani. Az érdekeltek megtalálják a 3. jelű nyelven a 44-45-46 oldalon, ha valaki aki komolyan érdekel s nem jut hozzá, annak tudok segítséget ezekről az oldalokról kérni.)

Zusammenfassend könnte man sagen, daß die Karavelle mit dem europäischen Schiffsbau so wenig und mit dem arabischen so viel gemeinsam hat, daß man sie meines Erachtens mit gutem Gewissen als "westeuropäische Dau" führen sollte.

Összefoglalva mondhatnánk, hogy a Karavellának az európai hajóképéshez olyan kevés az arabhoz olyan sok köze van, hogy azt a véleményem szerint jó lekiismerettel "nyugat európai Daunak" nevezhetjük.

Befolyások nyugatról (Einfluss aus dem Westen)

Einfluss sind meistens wechselseitig, und wenn auch unbestreitbar der Einfluss aus dem arabischen Raum auf den europäischen Schiffsbau erheblich größer und in seiner Wirkung nachhaltiger war als umgekehrt, so blieb auch die Dau von europäischen Vorbildern nicht völlig unberührt.

Befolyások többnyire kétoldalúak, s akkor is, ha a befolyás az arab területről az európai hajóképésre jelentősebb volt, mint fordítva, a dau sem volt az európai behatásból megkérdve.

Példa:

Das auffallendste Charakteristikum der Bagalla ist ihr Heckspiegel mit Seitentaschen über einem Rundgat, das deutlich den europäischen Schiffen dieser Zeit nachgebildet ist und sich auch in seiner Form bis ins erste Viertel des letzten Jahrhunderts stilistisch mitentwickelte, dann freilich stehenblieb und sich nach und nach wieder zu den Formen des

frühen 17. Jahrhunderts zurückentwickelte.

A bagalla legfeltűbb karakterisztikája a tatkár az oldalzsebekkel egy kerek tatkár, jelentesen ennek a korszaknak az európai hajómsolts, és ebben a formában az utolsó szvszad első negyedéig stá-lusban továbbfejldt, aztán megállt, s őjra a korai 17. századi formájig visszafejldt.

Ein ähnliches Phänomen kann man auch im Anstrich des Rumpfes beobachten, bei dem man im letzten Jahrhundert das Schwarz-Wei europäischer Schiffe vielfach nachahmte, schließlich aber wieder darauf verzichtete und zu Naturholz zurückkehrte.

Egy hasonló fenomént figyelhetünk meg a test festésénél, ahol (a Bagalla) az utolsó szvszadban az európai hajómsolts (festés) sok esetben msolts, (Megj. tlem: beletrve a fehrtve festett cs-kon az Ágyány-Ájsok festett imitciót) má-g vgl is lemondott rla, s a natr fhoz visszatrt.

A sebek (Die Schebecke) (4*)

- A karavella (Die Karavelle)

Ein kurzes Kapitel sei der Karavelle gewidmet, die nicht nur ein äußerst beliebter Schiffstyp war, sondern die durch Kolombus auch zu Berhmtheit gelangte, denn zwei seiner Schiffe, die Pinta und die Nina, waren ja Karavellen.

Színjunk egy rvid fejezetet a karavellának, ami nem csak egy rendkvl kedveltségnél rrvendett, hanem Kolumbusz Által kázisment lett, mert a hajómsolts kázisment ktt, a Pinta és a Nina karavellák voltak.

Am interessantesten dürfte der Ursprung der Karavelle sein.

A legdekesebb a karavella eredete lehet.

Es geht eindeutig auf die arabische Dau zurück, und zwar sowohl was den Rumpf als auch was die Takelage anbelangt.

Egyértelműen az arab daura visszavezethet, ami a test és a kárzetet illeti.

Der Rumpf ist bis auf Winzigkeiten kaum von dem einer Bagalla zu unterscheiden ...

A test - aprosgoktól eltekintve - szinte nem kálánbzik a bagallától ...

Die Takelage der Karavelle ist - bis auf die bliche Veränderung der schrgquadratischen Segel zu Dreiecksegel - unmittelbar und eindeutig von der Ghanja übernommen, eine heute nicht mehr verwendeten Dau-Form, die übrigens in ihrem Puppberbau von Schkebecke und Felukka kaum zu unterscheiden ist.

A karavella kárzete - eltekintve a ferde nógyszágletes vitorla Átalakulásaitól hromszágv - egyértelműen ghanjától lett Átvve, egy ma már nem használt dauforma, ami egyértelműen a (kinyálás) tatkárp-tmányvel a és a felukkától alig megkálánbztethet.

Die berühmte Karavelle ist also eigentlich nichts anderes als eine leicht modifizierte Dau, womit ein Beispiel mehr für

die außerordentlich große, bis heute noch immer unterschätzte Bedeutung der arabischen Schiffe für den Schiffsbau und Seefahrt der europäischen Mittelmeerländer gegeben wurde.

A hármas karavella tehát tkp. semmi más, mint egy kissé módosított dűnyvő, s ezzel egy példával a rendkívül nagy, az arab hajások ezidáig még mindig alibecsként befolyásolták az európai hajászatot és a feldkelti területet.

A sebek (Schebecke, Chebec, Xebec, Sciabecco)

Die Schebecke war neben der Galeere das wohl typischste Mittelmeerfahrzeug überhaupt.

A gályá mellett a sebek volt (egyáltalán) a legtipikusabb feldkelti tengeri jármű.

Ihr Ursprung ist nicht mit voller Sicherheit festzustellen.

Eredetét nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani.

Sicher ist nur, daß sie sich im 17. Jahrhundert bei marokkanischen und algerischen Piraten großer Beliebtheit erfreute, und die Vermutung liegt nahe, daß dort auch ihre ursprüngliche Heimat war.

Csak az biztos, hogy a 17. században marokkói és algériai kalózoknál nagy kiterjedtségűen alkalmazták, s így megalapozottan lehet mondani, hogy ott volt az eredeti hazija.

Im frühen 18. Jahrhundert tauchte die Schebecke in Spanien und Frankreich auf.

A korai 18. században merült a sebek Spanyolban és Franciaországban fel.

Und ich halte es für durchaus glaubhaft, wenn behauptet wird, die ersten spanischen Schebecken seien gebaut worden, um algerische Piraten mit ihren eigenen Waffen zu schlagen.

Ezért teljes hihetőség tartom az állást, hogy az első spanyol sebeket az őt követő tettek, hogy az algériai kalózok saját fegyverekkel gyártottak le.

Die Schebecke war ein verhältnismäßig flachgehendes Schiff mit scharfen, außerordentlich " schnellen " Linien, ein hervorragender Segler, von einer verhältnismäßig kleinen Besatzung zu bedienen und zudem mit einer Bewaffnung ausgerüstet, die einer Fregatte nicht nachstand.

A sebek egy viszonylagosan lapos járási hajás volt, és, rendkívül gyors vonalakkal, egy kivétel vitorlás, viszonylagosan kis személyzettel és hozzá egy fegyverzetet ellátva, ami egy fregatténak is megfelelt.

Éljön itt egy kép az algériai sebéről, amit jelenleg a Hajomester kedves barátunk készít, s ami egy modellt 1760-ban állított elő, s ami a Science Museum, London-ban található. Ennek a hajásnak a tervezője A.F.Chapman angol származású, Gibraltorban született egyik legnevezetesebb svéd hajás tervező. Architektúra Navalis Mercatoria (Államok hajászatának) c. 1768-ban szüremazás - kétfelvétel - a valamikori NDK Rostocki Hinstorff Verlag (kétfelvétel) 1968, 1980, 1984 - es reprint utánnomásának a Pl. LVIII - azaz az 58. - ik kiadásában van nagyon szép, tiszta rajzban állítva, sajnos csak a test, kétfelvétel, ill. vitorlázat nélkül.

Á

Á

A test (Der Rumpf)

Schon auf den ersten Blick ist im Rumpfbau die Ähnlichkeit zwischen Galeere und Schebecke kaum zu übersehen.

Már az első pillantásra látható a hasonlóság a gályára és a sebék kizárólag.

Die schiffbautechnisch interessante Frage hierbei ist, wie sich aus der bekanntlich miserabel segelnden Galeere ein so hervorragender Segler wie die Schebecke entwickeln konnte.

A hajóépítéstechnikai kérdéses kérdés, hogyan tudott egy kizárólag rosszul vitorlázó gályából egy oly kiváló vitorlás mint a sebék kifejlődni.

Die Anregung zum Bau der Schebecke dürfte wohl - wieder einmal - von der arabischen Dau ausgegangen sein, im speziellen von der Ghanja.

Az észleltünk és a sebék építéséhez - újra egyszer - az arab dautól származhatott, specielisan a ghanjától.

az eredeti szász-rajz B.Landström - Das Schiff - könyvében található

Die eigentliche Entwicklungslinie freilich läuft über die kleineren Galeerentypen, die Brigantino und die Galeotta, wobei ich leider nicht feststellen kann, inwieweit diese beiden nun schon von der Ghanja beeinflusst waren.

A tulajdonképpen fejlődés vonal a kisebb gályatípusokon keresztül - a brigantinon és a galeottán - keresztül vonulhatott, ahol sajnos nem tudom megállapítani, mennyire lett ez a kettő már a Ghanjától befolyásolva.

17. Egy gályára keresztmetszete

18. Galeotta "

19. Áreg sebek "

20. Ásjobb sebek ")

{mospagebreak title=Hasonló tás-pusok}

Hasonló tás-pusok („hnliche Typen)

Brigantina

Brigantina

Pinke

Die Pinke war vor allem im Ligurischen Meer und im Golfe du Lion verbreitet und dem neueren Typ der Schebecke nahe verwandt.

A pinke tábbek eltt a Ligur tenger Ás az Oroszlán Ábbáiben volt elterjedve Ás a sebek Ájobb tá-pusáival Áll kázeli rokonságban.

Wenn auch wesentliche Charakteristika von der Schebecke Ábernommen waren, so erscheint der Rumpf der Pinke kÁrzer, gedrungen und plumper.

Ha a sebek fontosabb karakterisztikus Ájegyeit Ájt is vette, a pinke teste rÁvidebb, támszibb Ás esetlenebbnek tá±nik.

Ligur pinke " Nostra Signora del Carmine " - A Carmine-i Miasszonyunk, 1810

Polacker

Einer der sonderbarsten Schiffstypen ist zweifellos der Polacker.

Az egyik legfurcsább hajotípus kőkiváló a Polacker.

Tálem : Ágy nöz ki, mintha a hajás kőt teljesen eltörő tpusbál lett volna Ásszeáll-tva. Mintha egy sebeket Ás egy fregattot a fábordánál elfrészeltánk volna, s a sebek elejét a fregatt hátuljával Ásszeragasztánk. A Polacker egyÁbként szás szerint lengyel -t jelent (a " polák " a magyarban is a lengyelekre használt csufszás), s sajnos Ávtizedel Áta nem tudtam rájenni, hogyan kaphatta egy fÁldkÁzi tengeri keverÁk hajÁt-pus a nevét a lengyelektől, hiszen mÁ magyar mese vilÁgban is PomerÁnia az Áperenciás tengerhez hasonlÁan a vilÁg vÁgát jelenti. "PomerÁnia " egyÁbként egy a nÁmetek Ás a lengyelek kÁzÁtt ÁvszÁzadokon keresztÁl vitatott terület a keleti tenger partjain, aminek a nyugati része a mai, korÁbban NDK-Ás Mecklenburg - Vorpommer.

S ha mÁg nem elÁg az ÁsszevisszasÁgbál, Álljon itt egy pÁlda a Polacker - Schebecke -re - ami a francia területen Misticque , Misztikus nevet kapta s tkp. egy sebek testre felhÁzott Polacker kÁtÁzetet ill. vitorlÁzatot jelentett. MeglepÁen jÁ modellt lehet - egy kis fÁljavÁtÁssal - a nÁmet Krick cÁg arÁnylag nem is tÁl drÁga ÁpÁ-tÁdobozÁbál 1 : 50 -ben ÁpÁ-teni, amit Án is szÁvesen megÁpÁ-tenÁk, ha nem lennÁk amÁgy is tele mÁs " kÁtelezÁ " modellekkel.

Á

Á

Tartane

Ennek a csalÁjdnak a legkisebb tagja a Tartane, egy kÁtÁrbocos kis hajás, ami a FÁldkÁzi tenger egÁsz Ászaki partjain kedvelt volt. PÁldÁnak Álljon itt egy albÁn tartane. (AlbÁnia vÁgÁl is egy kicsit kÁzelebb van a FÁldkÁzi tengerhez mint Lengyelország !)

AlbÁn Tartane modellje 1810, a Musée de la Marine, Paris -bál

Talán hogy megemlíthetném, az utóbbi időben meglehetősen sok sűrűbbnyire tudományosan megalapozott riportfilm látható a Phoenix és a NrTv (?) csatornáin , (sajnos általában jelfélő után, s ezek a programok a TV csatornáikban nem jelennek meg; s így csak az élő jelű baglyok kapják el nálunk a képet ,ill. a teletextes távóvonalon ott megnézhető a mátsorelde gondolom, hogy otthon is foghatók) amik egyre inkább a Tendez-re hajlanak, hogy a karavellák a dauk másolatai. Éppen magam is felvettem néhányat videóra, komolyabb érdeklődőknek talán valamikor később tudok közzétenni.

Á

Vasa

S ezzel sajnos be kell hogy fejezzem azt a cikket, mert ebbe a témában mályebben belemerültem teljesen felrobbantani az " időháztartásomat ", s talán azt jelentené, hogy a lábjegyzetben lévő kényveket teljesen le kellene fordítanom, amire sajnos nincs időm ! A mályebben érdekelteknek csak azt tudom ajánlani, hogy próbálják beszerezni ezeket a kényveket.Nem éppen idetartozik, talán inkább a Ghanja cikkem végéhez, habár itt is emlegettem a Vátsájt, egy kő Vasa tőrőkről. A múltkor még nem rendelkeztem a kényvel, amiben van. Világosan látszik, hogy az oldalfalak nem kőek hanem pirosak voltak, s a szobrok sem voltak mind aranyozva,hanem sok természetes szőre volt festve. Már pedig a kőpet meglehetősen autentikusnak kell tartanunk, mert Gáste Gáranon festette, aki a Vasamuseet, Stockholm egyik munkatőrsa.

Á

Á

Á

Á

Műg valamit :

Tamásnak már említettem : Gyűjtsétek össze a legégetőbb problémákat egy kupacba, amik egy részéről olvasok a " klubban " , de egyenként képtelen vagyok rájuk válaszolni. Tervezett cikkeim egy része arra vár, hogy magyarul tsem á'ket. Más részük tkp. már kézen is vannak.

-

Az "A%p-tá'dobozok" ... negyedik, befejez' része.

-

Egy sorozat a hajtestek építésének a módzatairól, illetve egy általam rekonstruált flamand galeon építésével.

-

Egy sorozat az illás készítéséről, s annak gyakorlati kivitelezéséről.

-

A HMS Agamemnon 1781 építése

Szeretnék t'letek visszajelzést kapni, amennyiben ezek a témák érdekelnek Benneteket !

Addig is - Schiff ahoi ! - jó tanulást és jó építést !

Flamenco

Könyvek :

-

W.Mondfeld - Die Galeere vom Mittelalter bis zur Neuzeit

-

E. Paris - Die grosse Zeit die Galeeren und Galeassen

-

W. Mondfeld - Die arabische Dau

-

W. Mondfeld - Die Schebecke und andere Schiffstypen des Mittelalters

-

B. Landström - Das Schiff